

סרטים

גם ביום וגם בלילה

המסורת אומרת, שכאשר מגיע לישראל סרט מארץ אסוטית נשכחת כמו ברזיל הרחוקה שכימעט אינה מוכרת בארץ מבר חנה קולנועית, מן הדין להתייחס לעניין כאל חגיגה גדולה, שכן מצפים שהיה זה סרט אמנותי.

ובכן, בקרוב עומד להיות מוצג בישראל סרט מהוצרת ברזיל, ולא סתם, אלא סרט שנעשה על-ידי במאי בן 23 בלבד, בשם ברנו בארטו. ולא סתם של במאי צעיר, אלא סרט מבוסס על רומן של הר מפורסם בסופרי ברזיל, ז'ורז' אמאדו, שנכתב כאשר הבמאי היה בן 11 בלבד. כל הנתונים מצביעים על תוצר מהפכני ניל בלתי רגיל, שהצגתו בארץ היא תוצאה של העזה שאינה שכיחה, סרט שמיועד לאנטי טעם בלבד, ומי שאינו מתעניין במיוחד באמנות הקולנוע, צריך להיזהר מפניו.

אם כן, זה המקום להרגיע את כל החור ששים. דונה פלור נשואה לשניים הוא בראש וראשונה סרט מסחרי, סרט ש-21 מיליון ברזילאים נהרו לראותו, ואחד הסרטים הלא הוליוודיים המעטים שזכו בהצלחה בארצות-הברית בשנה האחרונה. בארטו הוא אומנם במאי צעיר מאד, אבל הוא עושה סרטים כבר שנים רבות, וזה די ברור, אם מביאים בחשבון, ש-אביו הוא אחד המפיקים והמפצצים ה-מבוססים ביותר בברזיל. אשר לאמאדו,

קומדיה

עצובה

בלפר (גורדון, תל-אביב, ישראל) — קומדיה קטנה ועצובה זו, היא תולדה של כלי-כך הרבה פשרות, ויכוחים וסיכסוכים, עד שהתוצאה הסופית נראית כמו תאונת-דרכים, שממנה יצא הקולנוע הישראלי עם אחוז נכות נוסף.

שלמה בלפר, גיבור הסרט, הוא קיבוניק צעיר שחולם להיות כמו אביו, אביר ההון והתחילה בשוק החופשי. זאת משום שהוא בטוח, כי אבא בלפר הוא נער שעשועים שמתגורר בוונצואלה. במהלך הסרט מסתבר, שאבא אינו משתעשע, ואינו נער, ואילו הבן שמעדיף מצלצלין על אידיאלים, זוכה אומנם במבוקשו, אבל אינו נחנה ביותר מן הזכייה.

זה כימעט סיפור מוסר ישן, אילו טרח מישחו להתעסק באמת במוסר. אלא שהחיים בקיבוץ מול החיים בעיר, מוצגים לפי המושגים הקלושים ביותר של סיפורת המשר-תות. בקיבוץ כל אחד דוחף את אפו לענייני השני, בעיר מסתובבים המיליונים ברחוב ומחפשים את זה שיועיל להרים אותם מן המדרכה, אבל המחיר על כך הוא חותן רודן וכלה שתלטנית.

לא רק מוסר חסר בסרט, אלא גם דמויות. כל אחד מן הטיפוסים המסתובבים מול המצלמה מצטיין באטימות מרבית. קורותיהם חסרות עניין ושרירותיות לחלוטין, כאילו מטה קסם של פיה קושר ומנתק יחסים. מטה זה פועל אך ורק כאשר התסריט זקוק לזריקת-עידוד שתחזיק אותו בחיים עשר דקות נוספות. לפרקים, נדמה כאילו מצפים מן הצופה שיצחק, אבל אין יודעים איך לדגדגו, ולפעמים

שפירא וחזקיהו — החברה והאב

כימעט שיש נטייה לצבוט את ליבו, אלא ששכחו היכן נמצא הלב.

קשה אפילו לכעוס על סרט שהוא כלי-כך פושר, חסר צבע ומשמעות, סרט שכל המשתתפים בו, כולל גדי יגיל, טליה שפירא ואבנר חזקיהו, נראים קצת נבוכים, קצת המומים, קצת מופתעים, וחסרי ביטחון במה שהם עושים. נראה שלטובת כל הנוגעים בדבר, ובעיקר לטובתו של התסריטאי-במאי יגאל בורשטיין, מוטב להניח לסרט הזה לחלוף במהירות מן הבד ולשכוח שהיה קיים אי-פעם.

את כל הסיפור הזה מתבלים בקצב ה-סאמבה של צ'יקו בוארקה, מן המלחינים הפופולריים ביותר של ברזיל, ובצבעים עזים של עיר שדה קטנה, בשם סאלבדור, והתוצאה היא, כהגדרתו של הבמאי בארטו באחד הרעיונות שמסר לעיתונות הצרפ-תית: „סרט שלמראהו, חולם כל גבר לה-יות כמו ואדיניו, וכל אשה רוצה להיות דונה פלור.“ במילים אחרות, כל גבר רוצה להתהולל, להמר, להשתכר ומעל לכל לשגע נשים במיטה, ואילו כל אשה חול-מת על שני בעלים, אחד לברכני ייצוג, והשני לצרכים אינטימיים יותר. בארטו ודאי יודע על מה הוא מדבר. דונה פלור נשואה לשניים הוא הלהיט הקולנועי הגדול ביותר שידעה ברזיל

מנוחה ואל הנחלה. יש לה בעל אוהב ומסור, היא מטופחת וגאה, פורחת וזורחת. אלא שכאשר יורד הלילה ונכנסים למי-טה, זה נראה קצת יותר כמו עבודה, וקצת פחות כהענוג. ואחרי ערב מעייף במיוחד, היא מעזה לקרוא, בסתר לבה, לרוחו של ואדיניו השובב, שכל דקה במ-חיצתו היתה אש ולהבה, גם אם ספורות דקות אלה היו. באיוו שהיא פינה של עולם הצללים האגדי, נשמע קול תפילה החרדית ומייד נשלח אליה מבוקשה. ואדיניו עירום כביום היוולדו, ומגיע כשהוא מוכן מייד להכנס לפעולה. דונה פלור המומה, היא לא ציפתה לתגובה כה מהירה, היא אינה יודעת אם מותר או אסור, ובכלל — לא

סוניה בראגה (דונה פלור) וז'ורז' ויקר הבשל משרת אחרי המוות

מכספו מבזבזו על יצאניות. בזמנו החופ-שי הוא מספיק אפילו לשכב גם עם כמה מחניכותיה של רעייתו המסורה. עד אשר ביום אחד, בתום קרנבל סוער, נכנעים הכבד המורעל, הלב שעבד שעות נוספות והאבר שלא פסק מלפעול, לעייפות הטיבעית של החומר, ולדמירה, המוכר יותר בכינוי החיבה שלו ואדיניו, נופח את נישמתו באמצע מחול זימה.

השכונות הרכלניות עולזות על שכלב הטומאה הלך לעולמו, השכנים מהללים את מעלליו בקינאה לא מעטה, ואילו דונה פלור, למרות כל לילות השימורים וכאבי הלב שספגה ממנו בחייו, מתאבלת על הגר בר האחד והיחיד, שלא היה עוד דוגמתו. שנה היא עושה שחורים, ואחר-כך, ב-המלצת השכנות ובעידודן של הידידות, היא נישאת לדון תיאודורו, רוקח השכר-נה. זהו איש נבון ומשכיל, שיודע הכל על מהלכם של כוכבים בשמיים ועל פלי-רות נימוסין על פני האדמה, איש שמיטיב להדביק תוויות על מגירות, כדי שיהיה סדר, וחובב מוסיקה קלאסית מושבע, ש-מבלה עיתותיו הפנויות בנשיפה לתוך בסון, עם זיפופים קלים פה ושם. המוכר שבשני העולמות. לכאורה, הגיעה דונה פלור סוף כל סוף אל ה-

שיפורו משמש בסיס לסרט, הוא אומנם נחשב פעם מהפכן גדול, זכה בפרס סטא-לין לשלום והיה מנהיג במפלגה הקומו-ניסטית הברזילאית. אבל היום, שבע תהי-לה ורומנים שתורגמו לכל שפות העולם, הוא מעין דמות אב, שסיפוריו הציבעוניים מספקים את תיאבונם האקזוטי של כל אותם שמנסים לראות בברזיל את ארץ הקרנבל הניצחי. מובן שיש באמאדו הר-בה יותר מזה, אבל באיוו מידה נחש-פות השכבות האחרות, זה כבר עניין שתלוי בחופר.

דונה פלור נשואה לשניים הוא סיפור שיכול לספק את כלם. סיפור שמצד אחד מבדר וגורם נחת לפאלוקרטים (עובדי אליל האבר) למיניהם, ועם זאת אינו שוכח גם את הדרישות הטבעיות והלגטי-מיות של האשה. כל זה באווירה ססגו-נית, תוססת, צבעונית ורועשת של קרני-בל.

מעשה בדונה פלורפדס, הנאה, הלטפ-נית והמתוקה, מורה לבישול, חטבת מפר-אה, שנישאה לדון ולדמירה, הממר, נואף, שתיין, סמל הפיתוי והניביות (ההגדרות הן של אמאדו עצמו). היא עמלה ביום, מכינה עבורו מטעמים ומציעה את מיטתו, ואילו הוא מהמר בקאזינו, ואת מה שנותר

ואדיניו (ז'ורז' ויקר) מתהולל בבית-יבשות חלומו של כל גבר

עד היום. ולא רק ברזיל, נראה ששילוב של העזה מינית פיקנטית עם נימה מוסרית מסורתית, מצא הדים גם בשאר חלקי העולם, ואפילו מבקרים חמורי סבר הירבו לדבר על „שימחת החיים, הרוח התוססת, הציוניות, והחביבות“ של הסרט כולו. סוניה בראגה, שגילמה בטלויזיה הבר-זילאית דמותה של גיבורה אחרת של ז'ורז' אמאדו, גבריאלה, בהצלחה מסח-רת, ז'ורז' ויקר ואורו מדונסה, (בי-המשך בעמוד 50)

נעים. היא יכולה לראות את בעלה המנוח במערומו, עם כובע על ראשו, מסדר את שמו במראה, ליד הבעל החי, שאינו רואה מאומה, כי ואדיניו נועד רק לעיניה ולגופה של דונה פלור. דונה פלור מת-גברת על לבטיה ובוחרת לטעום, בסופו של דבר בטוב שבשני העולמות. ביום, את הלחם הלבן המרוח בחמאה של ה-רוקח המרובע, ובלילה את התבשילים ה-המפולפלים והמפתיעים תמיד, של ההולל המת.